

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theses Theologicae De Virtutibus Ad Quas Ducit Et Vitiis A Quibus Abducit Doctrina Lovaniensium De Gratia Christi

Huygens, Gommarus

Lovanii, [1684?]

Conclusio Quarta. Doctrina de gratia per se efficaci ducit ad
mansuetudinem, secus opposita.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10951914-1

CONCLUSIO QUARTA.

Doctrina de gratia per se efficaci ducit ad mansuetudinem,
secus opposita.

§. 1.

Mansuetudo suadetur ex consideratione doctrinae de gratia per se efficaci.

Apostolus ad Titum 3. præcipit : ut Christiani omnes omnem mansuetudinem exhibeant erga omnes homines : *omnem*, inquit, *ostendentes mansuetudinem ad omnes homines*. Mansuetudo namque specialiter decet (uti & humilitas) illos , qui se profitentur discipulos esse istius Magistri , qui dixit : *Discite à me , quia mitis sum & humilis corde*. Hanc mansuetudinem specialiter exigit doctrina de gratia per se efficaci. Si praecipuus fuerit homo in aliquo delicto , ait Apostolus ad Galat. 6. *vos qui spirituales estis ejusmodi instruite in spiritu lenitatis , considerans teipsum , ne & tu tenteris*. Consideratio nostri ipsorum , ad quam nos hortatur Apostolus ut spiritum lenitatis habeamus , est illa quâ conformiter ad doctrinam de gratia per se efficaci videmus nos bonum nec velle , nec perficere , nisi Deus faciat ut velimus & perficiamus ; item qua rursus conformiter ad doctrinam de gratia per se efficaci ante explicatam cogitamus gratiæ & misericordiæ divinæ deputanda esse , non solum bona quæ facimus , sed etiam mala quæ non facimus : hinc namque pronum est , ut mansuetudinem ostendamus erga omnes , bonos scilicet & malos ; nam si ad iram nos impellat , quod hi sint peiores quàm nos , obsistit doctrina de gratia per se efficaci , secundum quam nullum peccatum est quod facit homo , quod non faceret alter homo , si desit rector à quo factus est homo : si ad iram tentemur quia isti sunt minus boni quàm nos , obstat rursus doctrina de gratia per se efficaci , ex qua videmus & quasi palpamus Deum esse , qui magis bonum discernit à minus bonis ; ita ut præ his ille nihil habeat , quod præ ipsis à Deo non acceperit. Cum ergo se ita res habeat , ut non sit *volentis neque currentis , sed misereantis Dei* ; siue proximus noster pejor sit nobis , siue minus bonus ; humilis potius compassio , quàm superba indignatio & nobis & illi congruit : nobis quidem , ne & ipsi superbiâ elati per subtractionem divinæ gratiæ in ruinam præcipitemur ; congruit etiam magis illi , quia commiseratione dignus est , quod in pari causa illius minus quàm nostrum Deus fuerit misertus.

§. 2.

Mansuetudo ista specialiter requiritur in Confessariis.

Et si omnes ex necessitate gratiæ per se efficaci debeant discere mansuetudinem erga omnes , specialiter tamen Confessarii erga suos Pœnitentes : quia vi officii sui quo se medicos spirituales profitentur , debent magis perspectam habere gratiam medicinalem Christi , ejusque proprietates , id est , proprietates gratiæ per se efficaci. Debent paritate ex vi officii sui magis nosse corruptionem naturæ humanæ , siue omnibus communem , siue suis Pœnitentibus singularem , adeoque & corruptionis istius proprietates : jam verò , ut ex dictis patet , tam harum quàm illarum consideratio ducit ad mansuetudinem. Experientia etiam , quam quotidie capiunt ex hominum profectibus ac lapsibus , magis ipsos confirmat in notitia gratiæ & corruptionis : deinde sicut ira & indignatio Confessarium & monita ejus pœnitenti reddunt suspecta & exosa ; ita mansuetudo & compassio utraque faciunt pœnitenti apparere iusta & amabilia. Præterea cum Confessarii

munere

unere suo fungantur pro Christo humillimo & mansuetissimo ; utraque hæc virtus specialiter in ipsis requiritur , maxime cum pœnitentibus suis non raro varia præscribere debeant , quæ necdum conversis , converti incipientibus , aut conversis adhuc infirmis valde sunt ardua . Nec enim debet , aut potest mansuetudo illa in mitem aliquam crudelitatem transire , qualem habent , qui sub specie mansuetudinis emittunt (quia pœnitenti mollia erunt) ea , quæ ipsi sive ad curationem , sive ad præsertionem , sive ad profectum sunt necessaria .

§. 3.

Doctrina de Gratia possibilitatis non perinde invitat ad mansuetudinem.

Qui dicunt gratiam divinam in hoc statu naturæ lapsæ non esse per se efficacem , adeoque propriè loquendo non ab ipsa , sed potius à determinatione voluntatis haberi actum , lubentissimè admittunt fieri posse , ut ex duobus hominibus interius & exterius æqualiter à Deo præventis , unus gratiam illam præ altero determinet ad actum ; quinimo quotquot contra manifestam Augustini sententiam , in Scripturis sacris summè fundatam , dicunt prædestinationem (si ramentum prædestinationem vocari liceat) fieri ex prævisione meritorum , consequenter admittunt , quod gratiam possibilitatis Deus affectu de se indifferenti det omnibus hominibus ; ut proinde non ex Deo , sed à libero arbitrio sit discretio , quæ boni à malis , magis boni à minus bonis , & minus mali à magis malis discernuntur . Hinc ansa facillimè arripitur in statu naturæ corruptæ , ut unus adversus alterum infletur pro se ipso aut pro alio : nec mirum , cum naturæ nostræ corruptio in hoc suo affectu mirè foveatur , dum quis credit quod ipse aut alius pro quo inflatur potius ex se , quàm ex Deo habeat quod ab altero discernatur : eodem titulo quo hinc nascitur ista inflatio , etiam oritur inde indignatio , amaritudo , & alia vitia mansuetudini opposita , nec quidquam ad illa compescendum valebit istud Apostoli : *quis te discernit ? Quid habes , quod non accepisti ?* Nam ubi antedicta doctrina admissa fuerit , irrita prorsus , & minus injustus est , verissimè respondere poterit : ego memet-ipsam discerno ab altero , dum cum illo per omnia æqualiter præventus gratiam possibilitatis meâ voluntate determino ad actum , & pari jure dicet : ego quandoquidem cum altero æqualia receperim , & præ illo actum habeam , aliquid habeo , quod à Deo non accepi , id est , ipsum actum , adeoque totum , cum nullatenus à possibilitate , sed ab actione sive actu quispiam præ altero sit justus , vel magis justus , aut minus injustus .

§. 4.

Doctrina S. Augustini de gratia per se efficaci mirè provocat ad orandum.

Sæctus Augustinus Epist. 121. ad Probam loquitur de triplici orationis specie , quarum prima semper duret , secunda certis horis exerceatur , tertia crebro & brevissime in Deum jaculetur . De prima sic loquitur : *In ipsa fide & spe & charitate continuato desiderio semper oramus.* De secunda in hunc modum : *Ab aliis curis , atque negotiis , quibus ipsum desiderium quodammodo tepefcit , certis horis ad negotium orandi mentem revocamus.* De tertia sic ait : *Dicuntur Fratres in Ægypto crebras quidem habere orationes , sed eas tamen brevissimas , & raptim quodammodo jaculatas.* Prima est veluti ignis in conspectu Dei semper ardens , secunda focum struit , tertia fomentis alit , atque hæc ratione optime impletur illud Christi : *Oportet semper orare , & non deficere.* Luc. 18. Item illud Apostoli : *Sine intermissione orate.* 1. Thessal. 5. Ad quæ omnia mirè allicit & quasi compellit doctrina de

de gratia per se efficaci; si quidem juxta S. Augustinum dicentem: nullum est peccatum quod facit homo, quod non faceret alter homo si desit rector à quo factus est homo; patet inde magna nostra impotentia ad declinandum à malo, adeoque par necessitas orandi: *ne nos inducas in tentationem*. Patet ex eadem doctrina non minor, imo major impotentia ut faciamus bonum; ita quidem ut si in tanta infirmitate hominibus relinqueretur voluntas sua, ut in adjutorio Dei, sine quo perseverare non possent, manerent, si vellent, nec Deus in eis operaretur ut vellent; inter tot & tantas tentationes infirmitate suâ voluntas ipsa succumberet; August. ex quibus conspicua est summa necessitas orandi, fiat voluntas tua. Præterea cum gratia illa non omnibus hominibus detur, quibus datur misericordiâ Dei gratuita datur, & quibus denegatur iusto Dei judicio denegatur. Et hinc æqualis necessitas gemitibus inenarrabilibus interpellandi: *miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam*. Deinde gratia illa asserta à SS. Augustino, & Thoma & ab Ecclesia ipsa, vires præbet efficacissimas, ita ut per eam Deus etiam rebelles nostras ad se compellat voluntates: hinc ad orandum allicit potentia tanti auxilii, ut cum ingenti fiducia ac magnanimitate, quemadmodum olim Apostolus, dicamus: *omnia possum in eo qui me confortat*. Ex quo & hoc conficitur, quod nulla officia, quantumvis ardua, dummodo ad ea legitime à Deo, sumus vocati, nos jure possint ad pusillanimitatem aut desperationem provocare; sed potius debeant ad magnanimitatem ac fiduciam, atque ad ferventius & frequentius orandum excitare ut cum Propheta Regio dicamus: *Dominus illuminatio mea & salus mea, quem timebo?* Et cum Augustino: *da quod jubes, & jube quod vis*. Denique cum gratia illa debeat singulos actus dare, adeoque & ad singulos actus dari, videmus & palpamus quod oporteat semper orare & non deficere, ut cum Davide verè pronuntiemus: *Oculi mei semper ad Dominum quoniam ipse evellat de laqueo pedes meos*. Et alibi: *Providebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi ne commovear*.

§. 5.

Doctrina de gratia Augustini doctrina opposita non perinde ad orandum provocat.

SI gratia, quemadmodum dicunt, omnes vocet invitetque, nec ullum prætereat, sed studeat ipsa totum peccato absolvere mundum; ita ut proprio quisque arbitrio pareat vocanti: non magis pro illa, quam pro libertate arbitrii bene agendi orandum erit; quandoquidem talis gratia ad istam libertatem requiratur, & ideo uti hæc, ita nec illa ulli negetur. Nec refert quod multis gratiam istam habentibus desit ipsa bona actio, quia cum bona actio à voluntate gratiam, quæ tantum possibilitatis est, determinante potius quam à gratia sive Deo dependeat, operatio bona potius à voluntatis determinatione erit expectanda quam pro illa Deus, qui illam propriè non dat, orandus. An interim ulla tunc foret orandi necessitas, non disputamus: sufficit nobis quod saltem erit longè, imo incomparabiliter minor, quam in sententia S. Augustini. Majores nostri in præfatione suæ Censuræ judicant in illa sententia non esse orationem magnoperè necessariam. Plus videtur sequi ex his verbis S. Augustini. Si (malum non facere) ita esset in potestate quomodo fuit ante peccatum priusquam esset natura humana vitata, non utique posceretur orando, sed agendo potius tenebatur. Lib. 6. operis imperfecti cap. 15. Consequentiam utcumque vident qui advertunt, quod in primo statu omnibus Angelis & hominibus fuerit datum adjutorium quò possent perseverare si vellent, non quò fieret ut vellent.

§. 6.

Doctrina de Gratia per se efficaci etiam inclinatur, ut multum oremus pro aliis, ac præcipuè pro iis, qui nobis commissi sunt.

Sicut doctrina S. Augustini de gratia inclinatur, ut quis multum ac ferventer oret pro se, ita etiam ut pro aliis, & maxime, ut pro iis, quorum salutem specialius, sive vi officii sibi impositi, sive ratione obligationis permanentis aliunde contractæ, aut etiam vi functionis

functionis alicujus transeuntis procurare debet. Quia nisi Dominus adificaverit domum, in vanum laboraverunt qui aedificant eam, & nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat, qui custodit eam. Quae autem domus Dei, inquit Augustinus in Ps. 126. & ipsa civitas: domus enim Dei populus Dei; quia domus Dei Templum Dei: & paulo ante: qui sunt isti qui laborant aedificantes? omnes qui in Ecclesia praedicant verbum Dei, ministri Sacramentorum Dei..... nos loquimur foris, ille aedificat intus. Quod in conversione peccatoris, aut profectu justii operatur ipsorummet voluntas, nihil est comparatum illi, quod in ipsis operatur Deus: quod vero in ipsis operatur vox praedicantis aut monentis minus est, quam quod ipsorummet voluntas; imo non aliud operatur vox praedicantis quam lex, de qua scriptum est: lex iram operatur, si nimirum desit gratia: haec vero impetratur orando, potissimum si oret ille, qui legitime constitutus est ut ad aliorum salutem dicat, regat, aut alia exterius agat: siquidem hinc fit, ut Deus det voci ejus vocem virtutis, & regimini ejus regimen virtutis &c.

Quod semel scriptum est, Christum orasse: Pater sancte, serva eos in nomine tuo quos dedisti mihi, indubie Christus semper desideravit, & in corde semper oravit ad exemplum illorum omnium, quibus Deus dedit aliquos ad horum salutem. Hinc magnus ille praedicator gratiae eis quibus Evangelium annuntiabat, gratiam illud adimplendi tam frequenter ac ferventer optavit & oravit: ut videre licet ex ipsius Epistolis, potissimum ex earum initio & fine. Sine intermissione, scribit Romanis, memoriam vestri facio, semper in orationibus meis: sciebat enim: quia neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat: sed qui incrementum dat Deus. 1. Corint. 3.

Facile quoque est ex haecenus dictis colligere, quod doctrina S. Augustini de gratia, tanto magis excitet ad gratitudinem, (adde & amorem erga Christum) pro justitia, sive meritis a Deo datis, quanto in illis majus agnoscat beneficium, magisque indebitum. Hinc in Apostolo Paulo toties illa gratiarum actio pro justitia ac meritis, quae Deus dedit Romanis, Corinthiis, &c.

Doctrina Augustini de gratia per se efficaci conformis est doctrina de differenda abolitione consuetudinariis & aliis consentibus imparatis.

Etsi Deus bonum voluntatis motum efficienter producat, voluntatem determinando ad ipsam conversionem, non solet tamen in peccatoribus potissimum consuetudinariis id facere, nisi praevidens ipsis dando delectationes quasdam coelestes, quibus sensum/quamvis absolute aliter possit) ipsos ad veram conversionem praeparet. Vide Sanctum Augustinum, Sermon. 34. de diversis, c. 12. & sermon. 56. de temporationes allegat Sermon. super Psalm. 6. item super 106.

Oportet ergo ut Confessarii se conformando illi modo, quem in ejusmodi peccatoribus convertendis solet tendere Deus, cupiditatem sensum minuens, & delectationem caelestem in illis sensum augens, eisdem peccatoribus praescribant exercitia pietatis ad delectationem caelestem augendam, prout exercitia poenitentiae ad minuendam cupiditatem, & orationes ad utrumque; atque ita (non omitteado etiam sua pro illis orationis & alia pietatis exercitia) eos faciant per gradus ascendere ad amorem Dei praedominantem, sine quo cum nil profutura sit absolutio, facile colligitur quam saepe haec sit differenda: amor namque ille sive Dei dilectio praedominans non mox ut nascitur perficitur, ut perficiatur nascitur: cum fuerit nata, nutritur: cum fuerit nutrita, roboratur: cum fuerit roborata, perficitur. S. Aug. tract. 5. in epist. 1. Joan.

P E R T I N E N S.

Deus in hoc statu etiam immediate determinat voluntatem ut bene agat, non ergo merè per delectationem caelestem indeliberatam; ad malum vero voluntas immediate determinat seipsam, & quandoque ultra vires concupiscentiae praecurrit.

F I N I S.